

Mellékletek

1. Etikai engedély

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar Pszichológiai Intézet

1088 Budapest Mikszáth tér 1.

Tel: 1-235-3030

Intézményi azonosító: FI79633

Intézeti kutatásetikai engedély iktatószám: 2021_34

A kutatás címe: Álhírek felismerése a lezárás iránti igény függvényében

Kutatásetikai engedély kérelmezője: Győry Réka

A kutatás vezetője: Dr. Mészáros Noémi Zsuzsanna, Faragó Laura

A PPKE BTK Pszichológia Intézet Kutatásetikai Bizottsága a kutatást etikai szempontból véleményezte, és megfelelőnek találta.

Kelt: Budapest, 2021. szeptember 22.

Kővágó Pál
(etikai bizottság elnök)

2. Tájékoztató és beleegyező Nyilatkozat

Ön egy tudományos kutatásban vehet részt, melyet Győry Réka, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem pszichológia alapszakos hallgatója, valamint Faragó Laura, egyetemi tanársegéd vezet. (Braun & Eklund, 2019)

Ebben a kutatásban a gondolkodási folyamatok és a hírolvasás összefüggéseit vizsgáljuk. Ehhez egy képekkel és cikkekkel kapcsolatos kvíz kitöltésére szeretnénk megkérni, melyben hírek pontosságával kapcsolatban hozhat döntéseket, illetve találos kérdésekre válaszolhat. A vizsgálat végén mind a hírek pontosságáról, mind a találos kérdések helyes megfejtéséről visszajelzést fog kapni, így megnézheti a helyes megoldásokat. A kvíz kitöltése átlagosan 15-20 percig tart.

A kutatásban való részvétel teljesen önkéntes és anonim, nem kérünk olyan adatokat, amelyek alapján Ön beazonosítható lenne. Szigorúan bizalmasan kezelünk minden olyan információt, amit a kutatás keretén belül gyűjtünk össze. A kutatás során nyert adatokon statisztikai elemzéseket

végzünk, amelyekből egyetlen résztvevő azonossága sem állapítható meg.

A kitöltés során lehetőség van annak megszakítására, hogy az ne legyen fárasztó. A vizsgálatot bármikor indoklás nélkül akár végleg is megszakíthatja, vagy a kérdések megválaszolását megtagadhatja. Ez esetben az Ön válaszait is töröljük.

A továbblépéssel hozzájárul ahhoz, hogy a vizsgálat során az Önről felvett, személyes azonosítására nem alkalmas adatokat kutatási célra felhasználjuk. A kutatást a PPKE Pszichológiai Kutatásetikai Bizottsága engedélyezte.

Ha bármilyen kérdése, észrevétele van a kutatással kapcsolatban, a megadott elérhetőségeken keresztül fordulhat hozzánk:

Győry Réka, ulexcq@azure.ppke.hu

Faragó Laura, farago.laura@btk.ppke.hu

Köszönjük, hogy elolvasta a feltételeket, ha elfogadja őket, elkezdheti a kérdőív kitöltését.

Kijelentem, hogy elmúltam 18 éves. Kijelentem, hogy a jelen vizsgálatban önkéntesen veszek részt, és hozzájárulok az általam szolgáltatott adatok fentiek szerint történő felhasználásához. Kijelentem, hogy a vizsgálat céljáról és a részvételi feltételekről tájékoztatást kaptam.

Igen	Nem
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

3. Felhasznált kérdőív

I. Demográfiai adatok

Neme:

Nő	Férfi	Egyéb
----	-------	-------

Életkora (számmal megadva):

Mi a legmagasabb iskolai végzettsége?

1. Kevesebb, mint 8 általános
2. 8 általános
3. Középfokú érettségi nélkül
4. Középfokú érettséggel
5. Felsőfokú

II. Hírek és álhírek skálája

Az alábbiakban olyan hírek szalagcímeit fogjuk Önnek bemutatni, amelyek az elmúlt években jelentek meg (összesen 20-at fog látni). Két dologra vagyunk kíváncsiak:

1) Hallott-e már a szalagcímbe kiemelt hírről

2) Mennyire tartja a hírt igaznak vagy hamisnak

A kérdőív végén visszajelzést kap arról, mely válaszai voltak pontosak.

Mindegyik megítélendő, előnézethez hasonlóan kép esetén ezeket a kérdéseket tettük fel:

Látta vagy hallotta már ezt a hírt korábban?

Nem (1)

Bizonytalan (2)

Igen (3)

Ön szerint mennyire valószínű, hogy ez a hír igaz?

☐ 1 - Egészen biztosan NEM IGAZ (1)

☐ 2 (2)

☐ 3 (3)

☐ 4 (4)

☐ 5 (5)

☐ 6 (6)

☐ 7 - Egészen biztosan IGAZ (7)

Hamis hírek:

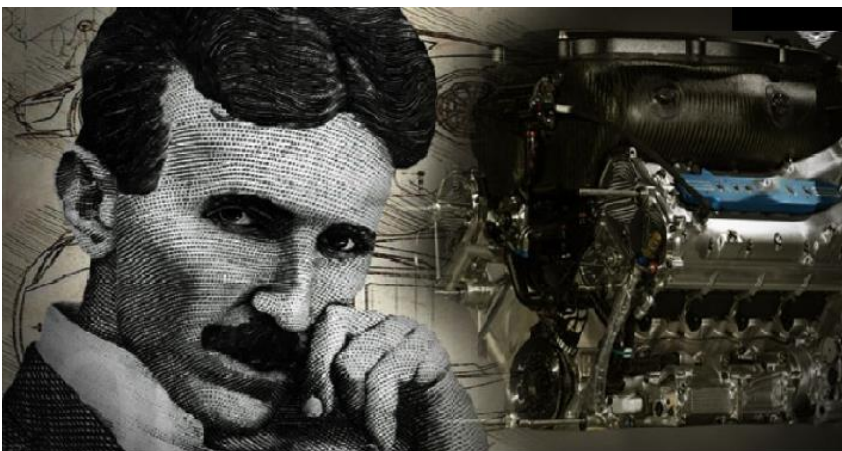
Riaszt a meteorológia: piros hó eshet vasárnap a Dél-Dunántúlon

Látványos égi jelenségben lehet részünk a hétvégén.

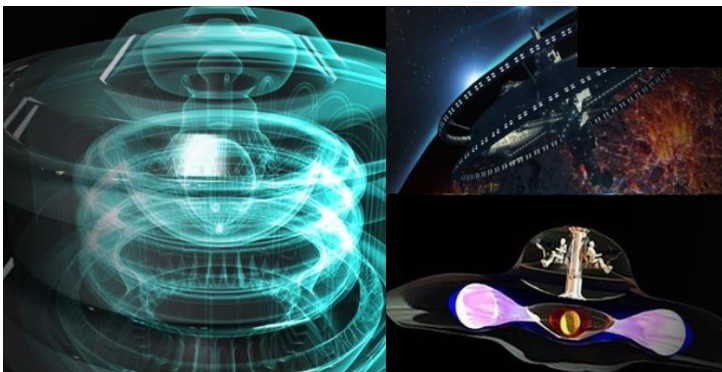
Az erdő képes energiával feltölteni a szervezetünket!

Zöldterápia: az erdő energiájával képes feltölteni a testünket, ezzel erősítve a szervezetünket.

Tesla üzemanyag nélküli elektromos autója: elhallgatták a technológiát az olajipar érdekében?

Az autó már 1931-ben készen volt.

Az oroszok létrehozták Leonov antigravitációs szerkezetét: az egész világot megválthatja

Vlagyimir Leonov kvantummotorja 5000-szer erősebb a "hagyományosnál". A 2009 óta tartó tesztelési sikerek tudományos forradalmat sejtetnek

Begyógyszerezett társadalom: Gyógyszeripari titkok

Egyre többet járunk orvoshoz, szedünk gyógyszereket, és termelünk profitot a gyógyszeriparnak. A szakemberek pedig bárkiről bebizonyíthatják, hogy baja van.

A telepátia létezik, és bárki képes fejleszteni ezt a képességét

Hosszú időn keresztül kell gyakorolni és sok energiát igényel. Az sem mindegy, hogy a személyek mennyire vannak szoros kapcsolatban.

Jön a III. világháború – Jósolja a próféta, aki Hitlert is előre látta

Nostradamus szerint a fegyverkezés és a két szuperhatalom ellentéte hamarosan egy hosszú és kegyetlen háborúhoz vezet.

Noam Chomsky professzor jóslata bejött: a világot szándékosan pusztítják el?

A jelenlegi világrend leépülését láthatjuk. A társadalom teljes agymosását, miközben a tudat sötétségben tartása a cél.

Ünnepel a világ: hivatalosan is bejelentették a cukorbetegség elleni oltóanyagot.

A betegségben már szenvedőkön is segít, mert visszafordítja a folyamatot

10 tény hogyan segít a szaunázás COVID-19 ellen

A szaunák forrósága segít elpusztítani a vírusokat ott, ahol először megtelepednek: az orrban és a torokban, emellett az immunrendszert is stimulálja.

Igaz hírek:

Készül az orrba fújható covid-vakcina

A covid-19 elleni első, orrba fújható oltóanyag biztató eredményeket mutat, már tesztelik a 18-60 év közötti személyeken.

Sötét jövőt hozhat az érzelemfelismerő-technológia

Egyre többször és egyre több helyen alkalmazzák a technológiát, amely komoly veszélyeket rejt magában

Újabb orvosokat vesztegetett meg a Glaxo

A gyógyszeripari óriás újabb megvesztegetési ügyére derült fény.

Lehet, hogy nálad is lapul egy hasonló régi százforintos: akár 60 ezer forintot is megérhet!

Bár már nem fizethetünk velük, érdemes rákeresni, hogy a birtokunkban lévő régi pénzekért mennyit fizetnének a gyűjtők.

A HIV elleni védőoltás itt toporog már a küszöbön

Lezárult a tesztelés első fázisa: a vakcina kiváltotta a szükséges immunválaszt az esetek 97 százalékában

A lakáskiadás legális trükkje: így kaphatunk évi 280 000 Ft állami támogatást!

Kevesen tudják, hogy egy kevésbé kézenfekvő módon a lakáskiadók jelentős összegű támogatásból részesülhetnek.

Fertőző, veszélyes hulladék ömlik a Szamosba

A mérések kimutatták: súlyosan fertőző tisztítatlan szennyvíz ömlik illegálisan a Szamosba, pár kilométerre a magyar határtól.

Brutális élettani hatásai vannak a nevetésnek - Ezt mi sem gondoltuk volna

Nemcsak a félelmet és szorongást szorítja vissza, a nevetéssel még jókedv és öröm költözhet az életünkbe.

A légszennyezés súlyosbítja a koronavírust – a halálesetek akár 25%-áért is felelős lehet

Nemcsak könnyíti a koronavírus terjedését, de súlyosabbá is teszi a betegség lefolyását.

Óriási Lassa-láz járvány van készülőben

Nigériában a koronavírussal párhuzamosan tombol a Lassa-járvány is, nem biztos, hogy kordában tudják tartani a kórokozókat.

III. Kognitív Reflexiós Teszt (CRT)

A következő részben találós kérdéseket fogunk feltenni Önnek. Kérjük, próbáljon minél pontosabban válaszolni a kérdésekre!

1. Márk és Ádám összesen 28 évesek. Márk 20 évvel idősebb, mint Ádám. Hány éves Ádám?
2. Ha 10 nyomtató 10 másodperc alatt 10 oldalt nyomtat, hány másodperc alatt nyomtat 50 nyomtató 50 oldalt?
3. Egy kenyéren van egy penészfolt. A folt minden nap a duplájára nő. Ha 40 napba telik befednie az egész kenyeret, mennyi időbe telik befednie a felét?
4. Egy futóversenyen megelőződ a másodikat. Hányadik vagy most?
5. Egy gazdának volt 15 birkája. 8 kivételével mindegyik elpusztult. Mennyi maradt?
6. Emily apjának három lánya van. Az első két lány neve Április és Május. Hogy hívják a harmadik lányt?
7. Hány köbméter kosz van egy üres lyukban, aminek a szélessége, a magassága és a hossza is 3 méter?

IV. Konspirációs mentalitás skála

A következőkben néhány állítást olvashat, amelyekről azt kell eldöntenie, hogy mennyire valószínű, hogy igazak. A 0% jelölése azt jelenti, hogy egészen biztosan nem igaz, az 50%, hogy se nem valószínű, se nem valószínűtlen, míg a 100% azt jelenti, hogy teljesen biztos, hogy igaz az állítás. Úgy gondolom, hogy...

1. Sok nagyon fontos dolog történik a világban, amely soha nem kerül a nyilvánosság elé.
2. A politikusok gyakran nem mondják el a döntéseik valódi indítékát.
3. A kormányservek szorosan felügyelnek minden állampolgárt.
4. Azok az események, melyek látszólag függetlenek egymástól, gyakran titkos tevékenységek eredményei.
5. Vannak olyan titkos szervezetek, melyek nagyban befolyásolják a politikai döntéseket.

V. Lezárás iránti igény

Figyelmesen olvassa el az alábbi állításokat, és döntse el vélekedéseire és tapasztalataira alapozva, hogy mennyire ért egyet a kijelentésekkel! (1 = Egyáltalán nem igaz rám; 7 = Teljes mértékben igaz rám)

1. Véleményem szerint a világos szabályok és a rend a munkában elengedhetetlenek a sikerhez.
2. Még ha el is határoztam magam valami mellett, mindig alig várom, hogy egy másfajta véleményt is fontolóra vegyek.
3. Nem szeretem az olyan helyzeteket, amelyek bizonytalanok.
4. Nem szeretem az olyan kérdéseket, amiket meg lehet válaszolni sokféleképpen.
5. Szeretem, hogyha vannak kiszámíthatatlan barátaim.
6. Úgy veszem észre, hogy a jól megszervezett élet, rendszeres időbeosztással az alkatomnak megfelelő.
7. Élvezem azt a fajta bizonytalanságot, amikor belemegyek egy új helyzetbe anélkül, hogy tudnám, mi fog történni.
8. Amikor nem otthon étkezem, olyan helyekre szeretek menni, ahol már voltam korábban, és tudom, mire számíthatok.
9. Kényelmetlenül érzem magam, ha nem látom világosan, hogy valami miért következett be az életemben.
10. Bosszant, amikor egy csoportban valaki nem ért egyet azzal, amivel a csoportban mindenki más igen.
11. Utálom az utolsó percben megváltoztatni a terveimet.
12. Habozónak tartom magam.
13. Amikor vásárolni megyek, nehezemre esik pontosan eldönteni, mi az, amit akarok.
14. Amikor szembesülök egy problémával, általában nagyon gyorsan meglátom a legjobb megoldást.
15. Nagyon felzaklat, amikor egy fontos kérdésben nem látok tisztán.
16. Hajlamos vagyok az utolsó lehetséges pillanatig elhalasztani fontos döntések meghozatalát.
17. A fontos döntéseket általában gyorsan és magabiztosan hozom meg.
18. Sosem késtem el találkozóról vagy munkából.
19. Szerintem szórakoztató a terveimet az utolsó pillanatban megváltoztatni.
20. Általában nem szoktam rendet tartani magam körül.
21. A legtöbb társas konfliktusban könnyen észreveszem, melyik félnek van igaza és melyik téved.

22. Nem ismertem még olyan embert, akit ne kedveltem volna.
23. A legtöbb döntéssel sokat küszködöm.
24. Úgy vélem, a rendszeretet és a szervezettség egy jó tanuló legfontosabb tulajdonságai közé tartoznak.
25. A legtöbb konfliktushelyzetet mérlegelve, általában látom, hogyan lehetne mindkét félnek igaza.
26. Nem szeretek olyan emberek társaságában lenni, akik hajlamosak váratlan cselekedetekre.
27. Inkább olyan emberekkel járok össze, akiket már jól ismerek, mert tudom, hogy tőlük mit várhatok.
28. Szerintem a legjobban egy olyan órán tudnék tanulni, ahol nincsenek világosan meghatározott célok és elvárások.
29. Amikor egy problémáról gondolkodom, annyi különböző véleményt fontolóra veszek az ügyben, amennyit csak lehetséges.
30. Nem szeretek belemenni egy helyzetbe anélkül, hogy tudnám mit várhatok tőle.
31. Szeretem mindig tudni, hogy az emberek éppen mit gondolnak.
32. Nem szeretem azt, amikor valaki olyasmit mond, amit többféleképpen lehet érteni.
33. Bosszantó olyasvalakit hallgatni, akinek nem látható világosan az álláspontja.
34. Az a tapasztalatom, hogy jobban tudom élvezni az életet, ha egy következetes rutint alakítok ki.
35. Szeretek világos, rendezett életmódot folytatni.
36. Előnyben részesítem az együttműködést azokkal az emberekkel, akiknek a véleménye nagyon különböző a sajátomtól.
37. Szeretem mindig eltervezni és rendben tartani a dolgaikat.
38. Kényelmetlenül érzem magam, ha valakinek a gondolatai vagy szándékai homályosak számomra.
39. Azt hiszem, az embernek sosem kellene szabadidős tevékenységeket végeznie.
40. Ha szembesülök egy problémával, mindig több lehetséges megoldást is látok rá.
41. Amikor megpróbálok megoldani egy problémát, gyakran olyan sok lehetséges választásra jutok, hogy az már zavaró.
42. Még ha rossz hírről is értesülök, megnyugtatóbb számomra, mint bizonytalanságban maradni.
43. Úgy érzem, nincs olyan, hogy jóhiszemű tévedés.

44. Általában nem kérek ki több különböző véleményt, mielőtt kialakítanám a saját nézőpontomat.
45. Nem szeretem a váratlan helyzeteket.
46. Soha nem sértettem meg más érzéseit.
47. Nem szeretem a munkám (tanulmányaim) azon részeit, amelyeket előírászerűen kell megcsinálnom.

VI. Kognícióigény

Kérem, hogy egy 1-től 7-ig terjedő skálán értékelje, hogy mennyire ért egyet az alábbi állításokkal!

1. Kerülöm a sok gondolkodást igénylő helyzeteket.
2. Szeretek elvont, absztrakt módon gondolkodni.
3. Élvezem az olyan feladatokat, amelyekben új megoldásokat lehet találni egy problémára.
4. Számomra elég az, ha valami működik, nem igazán foglalkoztat, hogy miért és hogyan.
5. Gyakran gondolkodom olyan problémákról is, amelyek személyesen nem érintenek engem.

Volt, hogy véletlenszerűen válaszolt bármikor a kitöltés során? Kérem, válaszoljon őszintén!

1. Igen, előfordult, hogy véletlenszerűen válaszoltam
2. Egyszer sem válaszoltam véletlenszerűen

Utánakerest bármelyik hírnek a neten (pl. Google-ön)? Kérem, válaszoljon őszintén!

1. Igen, utánakerestem valamelyik hírnek
2. Nem kerestem utána semminek

4. Utólagos tájékoztatás

Köszönjük, hogy időt szakított a kérdőív kitöltésére! A kitöltés befejezéséhez kattintson az oldal alján található gombra.

Utólagos tájékoztatás

A vizsgálat során használt hírek között egyenlő arányban szerepeltek valós hírek és álhírek. A felhasznált hírek mindegyike ténylegesen megjelent, internetes híroldalakon közzétett hír volt.

Valós hírek:

1. Óriási Lassa-láz járvány van készülóban

https://index.hu/techtud/2020/03/09/oriasi_lassa-laz_jarvany_is_keszuloben_van/

2. Újabb orvosokat vesztegetett meg a Glaxo <http://nol.hu/gazdasag/lengyel-orvosokat-vesztegetett-meg-a-glaxo-1456517>

3. Fertőző, veszélyes hulladék ömlik a Szamosba

<https://www.greenpeace.org/hungary/sajtokozlemenye/1795/fertozo-veszelyes-hulladek-omlik-a-szamosba/>

4. Sötét jövőt hozhat az érzelemfelismerő-technológia <https://raketa.hu/sotet-jovot-hozhat-az-erzelemfelismero-technologia>

5. A tudomány egyértelmű: a légszennyezés súlyosbítja a koronavírust – akár a halálesetek 25%-áért is felelős lehet <https://www.greenpeace.org/hungary/sajtokozlemenye/7690/a-tudomany-egyertelmu-a-legszennyez-es-sulyosbitja-a-koronavirust-akar-a-halalesetek-25-aert-is-felelos-lehet/>

6. Brutális élettani hatásai vannak a nevetésnek - Ezt mi sem gondoltuk volna

<https://www.femcafe.hu/cikkek/lifestyle/elettani-hatasai-vannak-nevetesnek>

7. A HIV elleni védőoltás itt toporog már a küszöbön

<https://raketa.hu/a-hiv-elleni-vedooltas-itt-toporog-mar-a-kuszobon>

8. A lakáskiadás legális trükkje: így kaphatunk évi 280 000 Ft állami támogatást!

<https://444.hu/2021/04/22/a-lakaskiadas-legalis-trukkje-igy-kaphatunk-evi-280-000-ft-allami-tamogatast>

9. Lehet, hogy nálad is lapul egy hasonló régi százforintos: akár 60 ezer forintot is megérhet!

<https://tudnodkell.info/lehet-hogy-nalad-is-lapul-egy-hasonlo-regi-szazforintos-akar-60-ezer-forintot-is-megerhet/>

10. A covid-19 elleni első, orrba fújható oltóanyag biztató eredményeket mutat, már tesztelik a 18-60 év közötti személyeken. <https://www.vg.hu/kozelet/2021/08/keszul-az-orrba-fujhato-covid-vakcina>

Álhírek:

1. 2021-ben jön a III. világháború – Jósolja a próféta, aki Hitlert is előre látta

<https://otpercpiheno.com/39573-2021-ben-jon-a-iii-vilaghaboru-dw81fc8sel/>

2. Begyógyszerezett társadalom: Gyógyszeripari titkok, amiket nem akarnak, hogy tudj
<http://titkokszigete.hu/begyogyszerezett-tarsadalom-gyogyszeripari-titkok-amiket-nem-akarnak-hogy-tudj/>

3. Riaszt a meteorológia: piros hó eshet vasárnap a Dél-Dunántúlon

https://24ora.eu/ri%C2%ADaszt-a-me%C2%ADte%C2%ADo%C2%ADro%C2%ADl%C2%ADgia-piros-ho-eshet/?fbclid=IwAR1mJkAlncCqgPGJu_ZozW8Le-G-NsC86Nyv8A2i4UWMd8sCFtPstUxqN5A

4. Noam Chomsky professzor jóslata bejött: A világot szándékosan pusztítják el?

<http://titkokszigete.hu/noam-chomsky-professzor-joslata-bejott-a-vilagot-szandekosan-pusztitjak-el/>

5. Ünnepel a világ: hivatalosan is bejelentették a cukorbetegség elleni oltóanyagot.

Visszafordítja a folyamatot

https://www.buzzblog.eu/unnepel-a-vilag-hivatalosan-is-bejelentettek-a-cukorbetegseg-elleni-oltoanyagot-visszaforditja-a-folyamatot/?fbclid=IwAR0FIU5M_OQdrQF4NlByK3eAFRd6XwTFvWZ6VaSlMSKZEG-3oF8TPBIk

6. Tesla üzemanyag nélküli elektromos autója már 1931-ben kész volt: elhallgatták a technológiát az olajipar érdekében?

<http://titkokszigete.hu/tesla-uzemanyag-nelkuli-elektromos-autoja-mar-1931-ben-kesz-volt-elhallgattak-a-technologia-at-az-olajipar-erdekeben/>

7. Az erdő képes energiával feltölteni a szervezetünket!

<https://otpercpiheno.com/33312-az-erdo-kepes-energiaval-feltolteni-a-odrpqjunmw/>

8. 10 tény hogyan segít a szaunázás COVID-19 ellen

<https://kurland.hu/blog/egeszseges-eletmod/10-tudomanyos-teny-hogyan-segit-a-szaunazas-covid-19-ellen/>

9. Az oroszok létrehozták leonov antigravitációs szerkezetét: Az egész világot megválthatja

<http://titkokszigete.hu/az-oroszok-letrehoztak-leonov-antigravitacios-szerkezetet-az-egesz-vilagot-megvalthatja/>

10. A telepátia létezik, és bárki képes fejleszteni ezt a képességét

<https://szabadonebredok.blog/a-telepatia-letezik-es-barki-kepes-fejleszteni-ezt-a-kepesseget-102429>

Találós kérdések: kérdés és a helyes válasz

Márk és Ádám összesen 28 évesek. Márk 20 évvel idősebb, mint Ádám. Hány éves Ádám?
4

Ha 10 nyomtató 10 másodperc alatt 10 oldalt nyomtat, hány másodperc alatt nyomtat 50 nyomtató 50 oldalt? 10

Egy kenyéren van egy penészfolt. A folt minden nap a duplájára nő. Ha 40 napba telik befednie az egész kenyeret, mennyi időbe telik befednie a felét? 39

Egy futóversenyen megelőződ a másodikat. Hányadik vagy most? második (2.)

Egy gazdának volt 15 birkája. 8 kivételével mindegyik elpusztult. Mennyi maradt? 8

Emily apjának három lánya van. Az első két lány neve Április és Május. Hogy hívják a harmadik lányt? Emily

Hány köbméter kosz van egy üres lyukban, aminek a szélessége, a magassága és a hossza is 3 méter? nulla (0)